

Stowarzyszenie Umarłych Statutów



Gródek, 9 października 2020 r.

Stowarzyszenie na rzecz Praworządności w Szkołach „Stowarzyszenie Umarłych Statutów”

kontakt@umarlestatuty.pl

KRS: 0000830651

**Sz. P. Aneta Świątek
Dyrektor Szkoły Podstawowej nr 2
w Sławnie**

Sygn.: SZ.08.01-IX/2020

Szanowna Pani Dyrektor!

Serdecznie dziękuję za pozytywne rozpatrzenie wniosku o udostępnienie informacji publicznej w postaci Statutu szkoły i projektów regulaminów Samorządu Uczniowskiego i Rady Rodziców.

W ramach analizy treści tych dokumentów przez członków Pionu Interwencji Stowarzyszenia pragnę zwrócić Pani uwagę na przepisy wprost niezgodne z powszechnie obowiązującym prawem bądź, w zakresie opinii Stowarzyszenia, co najmniej wątpliwymi i wartymi ponownej ewaluacji przez Panią Dyrektor. W treści niniejszego pisma poruszę kolejno kwestionowane przepisy Statutu Szkoły, Regulaminu Samorządu Uczniowskiego i Regulaminu Rady Rodziców.

Będę wdzięczny za zapoznanie z niniejszymi spostrzeżeniami i dostosowanie Statutu szkoły, w ramach Pani kompetencji jako Przewodniczącego Rady Pedagogicznej, do zgodności z wymaganiami prawa, a w zakresie regulaminów wskazanie koniecznych poprawek obu organom szkoły i kontrolę faktu ich uwzględnienia. Zauważam, że za działalność całej szkoły odpowiada Dyrektor, a zatem również za zgodne z prawem funkcjonowanie wewnętrznych organów szkoły.

Zastrzeżenia względem Statutu Szkoły

Kwestionowane postanowienie statutu: § 65 pkt 2

Dyrektor w porozumieniu z Radą Pedagogiczną i Radą Rodziców może zmienić czas trwania przerw lekcyjnych.

W dokumencie nie uwzględniono obowiązku Dyrektora zasięgnięcia opinii samorządu uczniowskiego w zakresie dot. ustalania długości trwania przerw lekcyjnych. Obowiązek ten wynika z nowelizacji Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dn. 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach, gdzie omawiany obowiązek Dyrektora poruszono w § 14 ust. 3.



Kwestionowane postanowienie statutu: § 69 ust. 7 pkt 3 lit. e

Formy nagradzania [wolontariuszy]: (...) wpisanie informacji o działalności społecznej w ramach wolontariatu na świadectwie ukończenia szkoły. Wpis na świadectwie uzyskuje uczeń, który przez trzy lata nauki brał udział w co najmniej trzech akcjach pozaszkolnych oraz systematycznie w każdym roku szkolnym uczestniczył w co najmniej czterech działaniach szkolnych.

Kwestię odnotowywania osiągnięć w aktywności społecznej, w tym na rzecz środowiska szkolnego, w szczególności w formie wolontariatu ustawodawca uwzględnił w punkcie 21 Załącznika nr 1 do Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dn. 27 sierpnia 2019 r. w sprawie świadectw, dyplomów państwowych i innych druków (Dz. U. 2019 poz. 1700). Jednocześnie należy uznać, że brak jest podstaw do tak szczegółowych zasad uzyskiwania wpisu w ramach działania uczniów w Szkolnym Klubie Wolontariatu — przede wszystkim dlatego, że pośrednio wartościuje to pracę poszczególnych uczniów na tę wartość nagrodzenia wpisem na świadectwie i na tę niewartą tego, co działa demotywująco i może przynieść efekt odwrotny od zamierzonego. W związku z obowiązkiem wynikającym z rozporządzenia i innymi przepisami aktów normatywnych regulującymi działalność szkolnych kół/klubów wolontariatu, obowiązek wpisu na świadectwie powstaje w przypadku jakiejkolwiek aktywnej i mierzalnej pracy ucznia. Szczególnie alarmującym jest fragment przewidujący wpis na świadectwie ucznia, który pobierał naukę w tej szkole przez trzy lata — nie przewidziano sytuacji ucznia zmieniającego szkołę bądź przeniesionego w ramach procedury karnej przez kuratora oświaty.

Kwestionowane postanowienie statutu: § 76 ust. 1 pkt. 9 i 11

Czytelnik, w przypadku zniszczenia lub zagubienia książki oraz innych materiałów, zobowiązany jest zwrócić taką samą pozycję lub inną wskazaną przez nauczyciela.

Oczywiście zarówno na podstawie Ustawy o bibliotekach, jak i innych przepisów prawa cywilnego szkoła może wymagać opłaty za zniszczenie lub niezwrócenie np. książek. Jednocześnie wysokość takiej opłaty nie może przewyższać kosztu zakupu danej pozycji, zatem należałoby doprecyzować przepis wskazując, że opłatę pobiera się w wysokości kosztu poniesionego przez podmiot prowadzący bibliotekę na zakup pozycji, wraz z usunięciem fragmentu przewidującego zakup innej pozycji wskazanej przez nauczyciela.

Kwestionowane postanowienie statutu: § 96 ust. 7

Uczeń i jego rodzice odpowiadają materialnie za świadomie wyrządzone przez ucznia szkody.

Regulacja ta, w zakresie w jakim kształtuje odpowiedzialność odszkodowawczą odmiennie od przepisów ustawowych (w szczególności art. 415, 426 i 427 Kodeksu cywilnego) nie znajduje uzasadnienia. W szczególności co do zasady brak jest podstaw dla odpowiedzialności rodziców za szkody wyrządzone przez ucznia.

Kwestionowane postanowienie statutu: § 98 ust. 1 pkt 11

Każdy uczeń Szkoły ma obowiązek: (...) dbania o zabezpieczenie mienia osobistego w Szkole, w tym w szatni szkolnej.



W zakresie dotyczącym pozostawionego mienia osobistego w szatni szkolnej zastosowanie mają przepisy kodeksu cywilnego regulujące umowę przechowania. W zw. z art. 835 Kodeksu cywilnego przechowawca — w tym przypadku szkoła udostępniająca uczniom szatnię szkolną — zobowiązuje się do zachowania rzeczy ruchomej oddanej jej na przechowanie w stanie niepogorszonej.

Kwestionowane postanowienie statutu: § 102 ust. 1 i *de facto* w ust. 3 (w treści dokumentu pojawiają się dwa ustępy pierwsze, zatem *de iure* w ust. 2)

Szkoła zobowiązuje uczniów do noszenia estetycznego i schludnego stroju uczniowskiego w odpowiednim stonowanym kolorze. Strój nie powinien zwracać szczególnej uwagi i wzbudzać kontrowersji.

Zabrania się: farbowania włosów, niestosownej fryzury, makijażu, malowania paznokci, noszenia dużej ilości biżuterii.

Regulacje dot. zasad ubioru uczniów na terenie szkoły powinny być możliwie jasne i precyzyjne, bez odwoływania się do pojęć nieostrych — tutaj „strój nie powinien zwracać szczególnej uwagi i wzbudzać kontrowersji”. Ponadto zgodnie z art. 99 ust. 3 ustawy —Prawo oświatowe szkoła może regulować jedynie zasady dot. ubioru, a nie wyglądu. Szkoła nie może ingerować w wygląd ucznia zabraniając np. niestosownej fryzury, makijażu itp. Ustawa zasadnicza również przewiduje wolność uczniów co do ich wyglądu i noszonej fryzury. Wizerunek jest dobrem osobistym chronionym prawnie przez państwo.

Kwestionowane postanowienie statutu: § 114 ust. 5 pkt. 1

Ustala się następujące ogólne kryteria stopni: stopień celujący otrzymuje uczeń, który samodzielnie i twórczo rozwija własne uzdolnienia, biegle posługuje się zdobytymi wiadomościami w rozwiązywaniu problemów teoretycznych lub praktycznych w ramach programu danej klasy, proponuje rozwiązania nietypowe, osiąga sukcesy w konkursach i olimpiadach przedmiotowych, zawodach sportowych i innych, kwalifikując się do finałów (w szkole i poza nią).

Wymaganie, aby uczeń na ocenę celującą posiadał wiedzę i umiejętności wykraczające poza program nauczania i wymagania programowe jest wprost niezgodne z art. 44b ust. 3 pkt 1 Ustawy o systemie oświaty — w sposób oczywisty dotyczy to również jakichkolwiek bezprawnych wymogów uczestnictwa/sukcesów w konkursach, aby otrzymać ocenę celującą. Poza tym zwracam uwagę, że opanowanie pełnego zakresu wiedzy i umiejętności przewidziano w Statucie na ocenę bardzo dobrą, zatem dostosowaniu do zgodności z prawem nie podlega wyłącznie część bezpośrednio mówiąca o wymaganiach na ocenę celującą, ale cały ustęp ustalający ogólne kryteria stopni.



Kwestionowane postanowienie statutu: § 115 ust. 1 pkt 8

Na zajęciach ocenie mogą podlegać następujące rodzaje aktywności uczniów: (...) przygotowanie do uczestnictwa w lekcji (posiadanie zeszytu, książki, przyrządów, długopisu itp.). Regulacja jest wprost niezgodna z art. 44b Ustawy o systemie oświaty, gdyż fakt bycia przygotowanym do uczestnictwa w lekcji nie jest osiągnięciem edukacyjnym i odnosząc się do ust. 3 tego samego artykułu, nauczyciele przez fakt bycia przygotowanym nie mogą rozpoznać poziomu i postępów w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności. Ocenianie przygotowania wymaganych pomocy naukowych może podlegać ocenianiu tylko i wyłącznie zachowania i tylko w granicach określonych przez Statut.

Kwestionowane postanowienie statutu: § 117 ust. 6 pkt 1

Ustala się następujące ogólne kryteria ocen: stopień celujący otrzymuje uczeń, który: doskonale opanował wiedzę i umiejętności zawarte w programie nauczania danej klasy, biegłe posługuje się zdobytymi wiadomościami w rozwiązywaniu problemów teoretycznych lub praktycznych z programu nauczania danej klasy, proponuje rozwiązania nietypowe, uczestniczy i odnosi sukcesy w pozaszkolnych formach aktywności związanych z danymi zajęciami edukacyjnymi (konkursy przedmiotowe, zawody sportowe), posiada wysoki ponadprzeciętny stopień aktywności fizycznej, duże umiejętności techniczne w wybranej dyscyplinie sportu, znaczące osiągnięcia indywidualne lub zespołowe w międzyszkolnych zawodach sportowych, z przedmiotów artystycznych - poza doskonale opanowanymi wiadomościami i umiejętnościami z danego przedmiotu uczeń musi wykazać się udokumentowanymi osiągnięciami własnej twórczości muzycznej lub plastycznej (dziecięce i młodzieżowe konkursy plastyczne).

Wymaganie, aby uczeń na ocenę celującą posiadał wiedzę i umiejętności wykraczające poza program nauczania i wymagania programowe jest wprost niezgodne z art. 44b ust. 3 pkt 1 Ustawy o systemie oświaty — w sposób oczywisty dotyczy to również jakichkolwiek bezprawnych wymogów uczestnictwa/sukcesów w konkursach czy przedstawiania osiągnięć własnej twórczości artystycznej, aby otrzymać ocenę celującą. Poza tym zwracam uwagę, że opanowanie pełnego zakresu wiedzy i umiejętności przewidziano w Statucie na ocenę bardzo dobrą, zatem dostosowaniu do zgodności z prawem nie podlega wyłącznie część bezpośrednio mówiąca o wymaganiach na ocenę celującą, ale cały ustęp ustalający ogólne kryteria stopni.

Kwestionowane postanowienie statutu: § 117 ust. 9

W pracy pisemnej ocenie podlega: (...) estetyka zapisu.

Estetyka zapisu nie stanowi osiągnięcia edukacyjnego, stąd przywołana regulacja stoi w sprzeczności z art. 44b Ustawy o systemie oświaty.

Kwestionowane postanowienie statutu: § 118 ust. 15

Ocena klasyfikacyjna zachowania uwzględnia w szczególności: 1) wywiązywanie się z obowiązków ucznia; 2) przestrzeganie Statutu oraz regulaminów wewnętrznych; 3) postępowanie zgodne z



dobrem społeczności szkolnej; 4) dbałość o honor i tradycje szkoły; 5) dbałość o piękno mowy ojczystej; 6) dbałość o bezpieczeństwo i zdrowie własne oraz innych osób; 7) godne, kulturalne zachowanie się w szkole i poza nią; 8) okazywanie szacunku innym osobom.

Ustawodawca obszary zachowania podlegające ocenianiu przewidział w § 11 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dn. 22 lutego 2019 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz. U. 2019 poz. 376). Po porównaniu treści postanowienia Statutu z treścią rozporządzenia nie sposób nie zauważyć, że szkoła poszerzyła kryteria o przestrzeganie Statutu oraz regulaminów wewnętrznych — co stanowi przypadek inflacji legislacyjnej, bo przestrzeganie tych dokumentów, jak i ogólnie prawa wynika już z obowiązków ucznia. Poza tym ustawodawca wskazał „podstawowe obszary”, a w Statucie zmieniono to wyrażenie na „w szczególności”, zatem otwierając możliwość do nadinterpretacji w zakresie tego, co podlega ocenianiu. Przepisy dotyczące oceniania powinny być maksymalnie precyzyjne i zrozumiałe, co stoi w sprzeczności z ich aktualnym brzmieniem.

Zastrzeżenia względem projektu Regulaminu Samorządu Uczniowskiego

Kwestionowane postanowienie regulaminu: § 3 ust. 7

W przypadku niespełnienia właściwie swoich zadań w ciągu roku lub na swój wniosek oraz gdy funkcja powoduje u ucznia problemy w nauce, uczeń może zostać odwołany z zajmowanego stanowiska. (...)

W regulaminie nie sprecyzowano **kto** może odwołać ucznia z zajmowanego stanowiska w organach Samorządu Uczniowskiego. Zakładając dorozumienie kompetencji Dyrektora Szkoły w tej kwestii, należy stwierdzić, że jest to wykroczeniem poza jego przewidziane prawem kompetencje. Zgodnie z art. 2 i 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, Rzeczpospolita jest demokratycznym państwem prawa urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej, a organy władzy działają na podstawie i w granicach prawa. Możliwość dokonywania zmian osobowych w organach społecznego organu oświaty przewidzianego przez ustawodawcę w art. 85 Prawa Oświatowego stanowiłby występki przeciwko idei samorządności młodych ludzi i ich prawa do reprezentowania interesów swojego środowiska, jak również przeczyłby idei praw dziecka zawartych m.in. w Konwencji o prawach dziecka — potencjalnie dochodzi do naruszenia prawa *do wyrażania własnych poglądów i występowania w sprawach dziecka dotyczących*. Zwracamy uwagę, że wiele aktów wykonawczych w zakresie oświaty przewiduje obowiązek konsultacji decyzji dot. działalności szkoły z Samorządem Uczniowskim, zatem tym bardziej wpływanie na reprezentację uczniów zdaje się być nieusprawiedliwione. W końcu, przepis jest godny krytyki, bo zakłada odwołanie ucznia z zajmowanego stanowiska np. w przypadku problemów w nauce — działanie w ramach Samorządu Uczniowskiego **jest** nauką samą w sobie, rozwija u dziecka jego kompetencje miękkie, zdolność negocjacji i wypracowywania kompromisu, przywództwa i reprezentowania interesów grupy.

Kwestionowane postanowienie regulaminu: § 8

Fundusz Samorządu Uczniowskiego: 1. Samorząd Uczniowski może tworzyć własne fundusze, które służą do finansowania jego działalności. 2. Dysponentami funduszy są Rada Samorządu Szkolnego



i Samorządy Klasowe, każda we własnym zakresie, a dysponowanie funduszami następuje w porozumieniu z Opiekunem Samorządu Szkolnego lub z wychowawcą klasy. 3. Fundusze samorządu mogą być tworzone z imprez organizowanych przez samorząd, z dochodów za zbiórkę surowców wtórnych, ze środków przekazywanych przez Radę Rodziców oraz inne organizacje i instytucje.

Samorząd Uczniowski, podobnie jak Rada Rodziców, jest społecznym organem szkoły i żadne przepisy nie przyznają mu zdolności czy osobowości prawnej, zatem nie jest on uprawniony do zbierania czy zarządzania funduszami jakiegokolwiek pochodzenia czy jakiegokolwiek wysokości. Odwołując się do artykułu Centrum Edukacji Obywatelskiej, które w ramach Programu Samorząd Uczniowski skierowało zapytanie do Ministerstwa Edukacji Narodowej, czytamy, że: „W szkołach podstawowych, gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych dla dzieci i młodzieży nie przewiduje się gromadzenia funduszy przez samorząd uczniowski. Fundusze może gromadzić rada rodziców. Regulamin rady rodziców powinien regulować ogólne kierunki wydatkowania gromadzonych środków, w tym na potrzeby samorządu uczniowskiego.” Jedną z propozycji działania uczniów jest prowadzenie zbiórek publicznych, za zgodą Dyrektora, na podstawie Ustawy z dnia 15 marca 1933 r. o zbiórkach publicznych.

Zastrzeżenia względem projektu Regulaminu Rady Rodziców

Kwestionowane postanowienie regulaminu: § 20 pkt 7

Rada Rodziców może zatrudnić, za wynagrodzeniem, osobę odpowiedzialną za prowadzenie prawidłowych rozliczeń księgowych.

Rada Rodziców nie ma osobowości i zdolności prawnej, zatem nie może zatrudniać osób na podstawie umów. Pogląd ten potwierdza między innymi wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 7 czerwca 2016 r. (sygn. III AUa 2017/15): „Rozważając powyższą kwestię, Sąd Okręgowy dostrzegł, iż pisemne umowy nazwane „umowami zlecenia” podpisane przez ubezpieczonych i przewodniczącego Rady Rodziców przy I LO w I. były nieważne, gdyż jedna ze stron tych umów nie posiadała zdolności prawnej i nie mogła występować w obrocie cywilnoprawnym jako podmiot zaciągający zobowiązania i nabywający prawa. Sąd Okręgowy stwierdził, że pogląd o braku zdolności prawnej i sądowej rad rodziców uznać należy za utrwalony w orzecznictwie. (...) Jak wynika z powołanych przepisów, rada rodziców jest społecznym organem systemu oświaty i - mimo że działa w strukturach szkoły - nie posiada osobowości prawnej, nie jest też zaliczana do jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej, którym przepisy przyznają zdolność sądową (por. wyrok SA w Warszawie z 5 września 2008 r., I ACa 549/08; „Apelacja Warszawska” 2009, nr 1, s. 5; wyrok WSA w Olsztynie z 24 lutego 2010 r., I SA/OL 13/10, LEX nr 707453). Również w odniesieniu do funkcjonujących w poprzednim stanie prawnym komitetów rodzicielskich w orzecznictwie wyrażono pogląd, zgodnie z którym „szkolny komitet rodzicielski jest społecznym ramieniem szkoły, realizującym na zleconym mu odcinku działania jej cele i założenia. Nie można go od niej wyodrębnić w sensie przyznania mu znamion samodzielnego podmiotu praw i obowiązków (tak uchwała SN z 7 lipca 1966 r., III PZP 11/66, OSN 1966, nr 11, poz. 189).”.

Stowarzyszenie Umarłych Statutów



W związku z powyższymi uwagami serdecznie proszę o ustosunkowanie się do nich, w tym o przekazanie informacji o ew. zamierzeniu wprowadzenia odpowiednich zmian celem dostosowania do zgodności z prawem funkcjonowania prowadzonej placówki. Wiadomość proszę przesłać pocztą elektroniczną na adres **kontakt@umarlestatuty.pl**.

(—) Daniel Sjargi
Wiceprezes Zarządu

Do wiadomości:

- 1) Pani Magdalena Zarębska-Kulesza — Zachodniopomorski Kurator Oświaty